

Evaluatie Aanvalsplan Armoede **‘Iedereen doet mee’**

november 2020

Inhoud

Inleiding	4
1. Doelstellingen van het Aanvalsplan.....	5
1.1 Missie en speerpunten.....	5
1.2 Aanpak	5
2. Ontwikkeling van armoede	6
2.1 Wat is armoede?.....	6
2.2 De omvang van armoede.....	7
3. Evaluatie van initiatieven.....	8
3.1 Vroegsignalering en voorkomen van armoede	8
3.1.1 Convenant Vroegsignalering Huurschulden	8
3.1.2 Aandacht van regisseurs leefbaarheid	10
3.1.3 Communicatie.....	11
3.1.4 Aandacht voor werkenden en zelfstandigen (o.a. agrariërs).....	12
3.2 Versterken zelfredzaamheid & participatie	14
3.2.1 Meedoenregeling & meedoenpas	14
3.2.2 Samenwerking Voedselbank.....	15
3.2.3 Met een ontbijt naar school	16
3.2.4 Een goede zorgverzekering voor minima	17
3.3 Creëren van gelijke kansen voor alle kinderen.....	19
3.3.1 Verbinding onderwijs.....	19
3.3.2 Kledingdagen.....	20
3.3.3 Zomerpakket.....	21
3.3.4 Kindpakket.....	22
3.3.5 Talentontwikkeling	22
3.4 Schuldenproblematiek voorkomen en bestrijden.....	24
3.4.1 Sociaal Raadsliedenwerk.....	24
3.4.2 De VoorzieningenWijzer	26
3.4.3 Thuisadministratie.....	27
3.4.4 Positieve gezondheid	28
4. Vervolgaanpak.....	29
<i>Bijlage 1</i> Overzicht van initiatieven.....	30

Inleiding

De gemeenteraad van Nederweert heeft op 14 maart 2018 het Aanvalsplan Armoede met het bijbehorend uitvoeringsplan vastgesteld. Een aftrapmoment dat heeft geleid tot een samenhangend geheel aan plannen en ideeën om armoede aan te pakken.

Armoede heeft een negatieve invloed op allerlei aspecten van het leven. Denk aan gezondheid, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, maar ook de woon- en leefomgeving kunnen eronder gebukt gaan. Door met betrokkenen te werken aan een traject ter versterking van de eigen regie én door samen met (keten)partners te werken aan ondersteunende voorzieningen ontstaan er nieuwe kansen om erbij te (blijven) horen, mee te doen en bij te dragen aan onze samenleving.

In het kader van het Aanvalsplan Armoede zijn allerlei initiatieven ontplooid die bijdragen aan het voorkomen en vroeg signaleren van armoede, het versterken van de zelfredzaamheid en participatie, het creëren van gelijke kansen voor kinderen en jeugdigen en het voorkomen en bestrijden van schulden. We sluiten daarbij aan bij andere thema's in het sociale domein zoals schuldhelpverlening, eenzaamheid, laaggeletterdheid, onderwijs en positieve gezondheid.

Het Aanvalsplan Armoede en bijbehorend eenmalig budget loopt tot eind 2020. Armoede is een probleem waar we als gemeente extra aandacht aan zullen blijven geven. Ook al kennen we de precieze effecten nog niet, de verwachting is dat de corona-crisis gevolgen zal hebben voor de financiële situatie van veel mensen. Belangrijk is dat in de gemeente Nederweert de aanpak van armoede hoog op de agenda blijft staan. In voorliggende notitie evalueren we wat we hebben bereikt en wat we meenemen naar het volgende beleidsplan. Zodat iedereen in onze gemeente mee kan doen!

1. Doelstellingen van het Aanvalsplan

Allereerst is het goed om kort stil te staan bij welke doelstellingen werden benoemd in het Aanvalsplan Armoede.

1.1 Missie en speerpunten

Centraal in het aanvalsplan staat het benutten van de kracht van de inwoners en maatschappelijke partners van onze plattelandsgemeente, waar gemeenschapszin en solidariteit nog levend zijn. Het merendeel van onze inwoners is lid van een of meerdere verenigingen en heeft het financieel goed. Daarbij is gemakkelijk uit het oog verloren dat er nog steeds een groep mensen moeilijk kan rondkomen, wat meedoen in onze (lokale) samenleving belemmert, de ontwikkeling van kinderen beperkt en leidt tot stress, schaamte en eenzaamheid. Als missie in het Aanvalsplan is daarom opgenomen:

- Het voorkomen en terugdringen van armoede en sociale uitsluiting onder inwoners, door samen te werken en de kracht van Nederweert en zijn inwoners te benutten en te versterken.

Het Aanvalsplan is geschreven in de nasleep van de economische crisis van 2012-2014. Tijdens de crisis en in de jaren daarna is het aantal mensen dat moet rondkomen van een minimaal inkomen gegroeid. Als gevolg daarvan zijn mensen in schulden terecht gekomen. Om er voor deze inwoners te zijn, maar ook om te voorkomen dat mensen in de toekomst in een problematische schuldensituatie terechtkomen, zijn de volgende speerpunten benoemd in het Aanvalsplan:

- Het vroeg signaleren en voorkomen van armoede
- Het versterken van zelfredzaamheid en participatie
- Het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen en jeugdigen
- Schuldenproblematiek voorkomen en bestrijden

1.2 Aanpak

Onze gemeente beschikt over veel verschillende initiatieven die actief kunnen bijdragen aan de in het Aanvalsplan genoemde speerpunten. Vandaar dat één van de pijlers van het Aanvalsplan is om deze initiatieven te versterken en breder onder de aandacht te brengen onder de doelgroep. Anderzijds zijn andere projecten onderzocht en opgestart, in samenwerking met veel (nieuwe) partners. Een groot deel van deze initiatieven, dus zowel de reeds in 2018 bestaande als nieuwe projecten, passeren in hoofdstuk 3 de revue.

Bij het aanpakken van de speerpunten uit het aanvalsplan gaan we uit van de eigen kracht van mensen. Het is belangrijk om samen te bepalen wat zelf nog lukt, en op welke onderdelen ze hulp nodig hebben om te kunnen bereiken wat ze zélf belangrijk vinden.

2. Ontwikkeling van armoede

Wat verstaan we precies onder 'armoede', en hoe groot is het probleem in de gemeente Nederweert? We proberen kort het begrip te duiden en inzichtelijk te maken hoe armoede zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld.

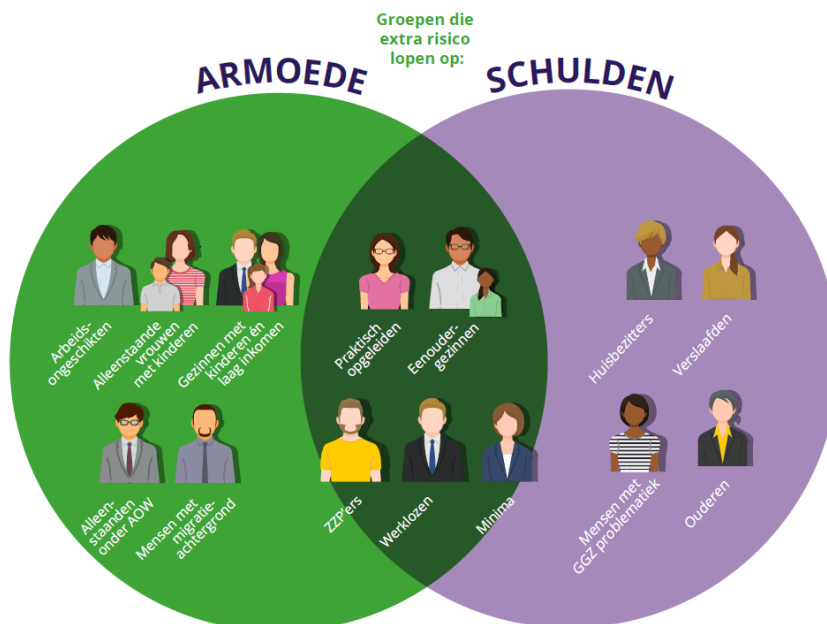
2.1 Wat is armoede?

"Armoede is een situatie waarin sprake is van onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen, waardoor mensen zijn uitgesloten van een levensstandaard die in de samenleving waarin men woont als minimaal wordt gezien", aldus de Europese Unie. Armoede is dus nadrukkelijk niet alleen een financieel of materieel probleem. Het is een veel breder begrip wat inhoudt dat iedereen die niet volwaardig mee kan doen in de maatschappij, in armoede verkeert.

Armoede is een begrip dat daarnaast verwijst naar een langere periode – als iemand een maand geen of weinig inkomen heeft, is men niet meteen arm. Het gemiddelde jaarinkomen geeft daarom een betere indicatie. Wanneer men 3 jaar of langer van een inkomen rond de armoedegrens moet rondkomen, spreken we van langdurige armoede.¹

Een laag inkomen is niet de enige maatstaf. Wanneer men wat meer inkomen heeft maar tegelijkertijd hoge schulden, kan het voorkomen dat men alsnog niet veel te besteden heeft. Ook dan kan sprake zijn van armoede.

Bovenstaande leidt ertoe dat er risicogroepen aan te wijzen zijn voor (langdurige) armoede:

Afbeelding 1 Groepen met extra risico op armoede en/of schulden²

¹ CBS, Armoede & sociale uitsluiting 2019

² Movisie, Dossier 'Wat werkt bij aanpak armoede en schulden' 2020, bijlage: infographic

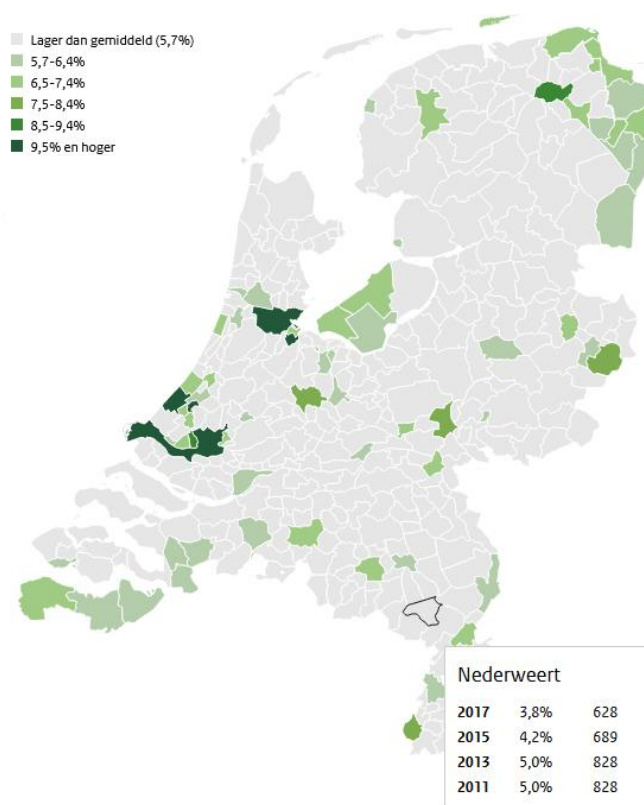
2.2 De omvang van armoede

Een dergelijke brede definitie maakt het lastig om cijfers te geven over de omvang van armoede. Daarom wordt bij cijfers vaak gerefereerd naar het 'niet-veel-maar-toereikendbudget' (nvmt). Dat budget houdt rekening met de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie. Denk aan het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub of een jaarlijkse korte vakantie. Het nvmt-budget is nog steeds bescheiden. Luxegoederen, zoals een auto, ontbreken. In 2017 was nvmt-budget € 1.135 per maand voor een alleenstaande.³ Voor een echtpaar met twee kinderen is het nvmt-budget € 2.100 per maand. Het nvmt-budget is dus nog lager dan het sociaal minimum, oftewel bijstandsniveau.

Een huishouden dat minder te besteden heeft dan het nvmt-budget, beschouwen we als een huishouden in armoede. Immers kan dit huishouden dan niet voorzien in de minimale kosten van levensonderhoud en maatschappelijke participatie. In Nederweert gaat om 638 personen in zo'n 278 huishoudens.

Ons armoede en minimebeleid is echter niet alleen gericht op mensen met een inkomen onder het nvmt-budget. We willen immers voorkomen dat mensen (langdurig) arm worden en dat kan alleen als we ons beleid inrichten op alle risicogroepen.

Daarmee voorkomen we de zogenaamde armoedeval.

Afbeelding 2 Aandeel huishoudens en personen onder het nvmt-budget, SCP 2017

Vandaar dat ons beleid ook is toegespitst op gezinnen die tot 130% van het sociaal minimum (de bijstandsnorm) aan inkomen hebben. De meeste minimavoorzieningen in onze gemeente zijn ook op die 130%-norm gericht. In de gemeente Nederweert gaat het dan om ongeveer 1400 volwassenen en 200 kinderen in 900 huishoudens (12,3%).

	Particuliere huishoudens	Personen	Kinderen	Particuliere huishoudens relatief	Personen relatief	Kinderen relatief
	x 1 000			%		
Nederland	1 197,7	1 937,3	383,6	16,2	11,9	11,8
Limburg (PV)	84,5	132,0	23,1	17,0	12,5	13,2
Nederweert	0,9	1,4	0,2	12,3	8,6	7,7

Afbeelding 3 Personen en huishoudens met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum, CBS 2018

³ Goderis et al. 2018: 7-8

3. Evaluatie van initiatieven

In deze rapportage evalueren we per speerpunt de (door)ontwikkelde initiatieven. Vooraf moet worden opgemerkt dat het effect van de corona-pandemie duidelijk merkbaar is in de benutting van sommige initiatieven.

3.1 Vroegsignalering en voorkomen van armoede

Mensen met financiële problemen kunnen dat goed verbergen. Lang niet iedereen met een hulpvraag meldt zich voor ondersteuning. Schaamte is nog altijd een belangrijke factor hierin. Het is belangrijk om de drempel zoveel mogelijk te verlagen en het onderwerp bespreekbaar te maken. Met de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) per 1 januari 2021, krijgt de gemeente een nadrukkelijke wettelijke taak om vroegsignalering in te richten.

In afwachting daarvan hebben we echter niet stilgezeten en een voorzet genomen op de uitdagingen rondom vroegsignalering en armoedepreventie. Door eenvoudig bereikbaar en aanwezig te zijn in de gemeente (bijvoorbeeld door de Open Inlopen en de aanwezigheid van de regisseurs leefbaarheid), maken we de drempel zo laag mogelijk en proberen we armoede zo vroeg mogelijk te signaleren.

3.1.1 *Convenant Vroegsignalering Huurschulden*

In april 2018 heeft de gemeente samen met de woningcorporaties (Woningvereniging Nederweert, Wonen Limburg en Wonen Zuid) het convenant Vroegsignalering Huurschulden bekrachtigd. Ook het Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg en PLANgroep (gemeentelijke schuldhulpverlening) zijn bij dit convenant betrokken. Er is afgesproken om in een vroeg stadium met elkaar te communiceren over huurachterstanden.

Doel

Het opgestelde convenant heeft tot doel om huurschulden inzichtelijk en bespreekbaar te maken, en daardoor gedwongen huisuitzettingen te voorkomen. Mensen met schulden betalen vaak op enig moment hun huur niet meer (volledig). Door met hen in een vroeg stadium in gesprek te gaan, kan een betalingsregeling worden getroffen. Daarnaast kan het gesprek een aanleiding zijn om andere (financiële) problematiek bespreekbaar te maken. Huurschulden staan namelijk vaak niet op zichzelf; in veel gevallen is huur een van de laatste zaken die niet betaald wordt, en bestaan er dus ook problemen bij bijvoorbeeld nutsbedrijven of telecomproviders. Eind 2019 is het convenant herzien om beter aan te sluiten bij de AVG.

In de praktijk

Op het moment dat de woningcorporaties een huurachterstand van twee maanden of meer signaleren, gaat een signaal naar de gemeentelijke schuldhulpverlening. De schuldhulpverlener neemt direct contact op als blijkt dat de huurder zich al in zijn bestand bevindt. Is dat niet het geval, dan gaat AMW-ML het eerste gesprek aan met de huurder. Het incassotraject van de woningcorporatie wordt tijdelijk opgeschort terwijl wordt nagegaan of een betalingsregeling kan worden afgesproken.

Sinds de start van het convenant zijn een 20-tal casussen behandeld, allen afkomstig van de Woningvereniging Nederweert. In totaal hebben 4 huurders de huurachterstand volledig voldaan na aanmelding waardoor een vervolg niet nodig was. 9 huurders hebben een betalingsregeling getroffen met WVN, hiervan zijn nog 6 betalingsregelingen actief. Een drietal huurders zijn doorgezet naar de deurwaarder. Dit gebeurt wanneer huurders geen hulp van PLANgroep en/of AMW-ML wensen maar ook geen regeling overeenkomen. Er is 1 huurder doorgeleid naar een MSNP-traject, dit is echter voortijdig beëindigd op verzoek huurder. Hierna is wel een betalingsregeling met de WVN overeen gekomen. Er heeft zich ook een huurder gemeld die problemen voorzag in toekomstige huurbetalingen. Tot op heden heeft deze huurder geen huurachterstand gehad. In alle gevallen is voorkomen dat de huurschulden verder oplopen en potentieel escaleren tot huisuitzettingen.

	2018	2019	2020		nog actief
Achterstand in 1x voldaan na aanmelding	1	2	1	4	
Regeling via woningvereniging	5	3	1	9	6
Doorgezet naar deurwaarder	1	1	2	4	3
MSNP / WSNP	1			1	
Zelf gemeld maar geen vervolg		1		1	
Lopende (recente) aanmelding			1	1	
	8	7	5		

Tabel 1 Resultaten convenant vroegsignalering huurschulden

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- Het convenant wordt voortgezet.
- We breiden vroegsignalering verder uit.
- We leggen in het vroegsignaleringsproces een link met de VoorzieningenWijzer.

3.1.2 Aandacht van regisseurs leefbaarheid

De regisseurs leefbaarheid van onze gemeente zijn de ogen en oren in onze kernen. De regisseurs gaan sinds maart 2018 specifiek met het onderwerp armoede aan de slag.

Doel

Door het netwerk levend te houden, uit te breiden en te mobiliseren kan hulp op maat worden geboden en de drempel naar hulpverlening worden verlaagd. Dit heeft als resultaat dat het netwerk rondom het onderwerp actief blijft. De regisseurs leefbaarheid hebben daarnaast een signalerende functie als het gaat om mogelijkheden en kansen die bijdragen aan armoedebestrijding.

In de praktijk

De regisseurs zijn herkenbaar en benaderbaar in de kernen. Door laagdrempelige contactpunten als de Open Inlopen kunnen signalen van armoede in een vroeg stadium worden opgepakt.

Door inzet van de regisseurs leefbaarheid zijn daarnaast verschillende initiatieven:

- *Cursus kleding maken* - Een cursusreeks van 12 bijeenkomsten waarin deelnemers leren zelf kleding te maken en herstellen;
- *Sinterklaasviering voor minimagezinnen* - Een jaarlijks terugkerende sinterklaasviering voor minima, in samenwerking met Zorgboerderij Bosserhof en Kansrijk in de Wijk;
- *Paasontbijt Bosserhof* - Zorgboerderij Bosserhof organiseert voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben een paasontbijt;
- *D'indj laeft* - Een dorpsfeest in Nederweert-Eind met gratis deelname voor mensen met een smalle beurs;
- Een inwoner met overschot aan groenten en fruit uit de moestuin is verbonden aan de Voedselbank;
- De regisseurs leefbaarheid geven voorlichting over regelingen en voorzieningen;
- Inzet vanuit Kansrijk in de Wijk bij achterstallig onderhoud in en om de woning bij gezinnen die het financieel moeilijk hebben;
- Adoptiefietsenproject in samenwerking met het Zelfregiecentrum en stichting Leergeld.
- *Geef een jas en verwarm een hart!* – In samenwerking met Kansrijk in de Wijk hebben we er voor gezorgd dat een kledingkast in het gemeentehuis is geplaatst waar oude jassen kunnen worden ingeleverd die een tweede leven verdienen. De Kledingbank en het Leger des Heils verzorgen verspreiding onder mensen die het hard kunnen gebruiken.

Afbeelding 4 Paasontbijt voor minimagezinnen

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- Een laagdrempelig aanspreekpunt in de verschillende kernen blijft van belang om signalen rondom armoede op te pakken en het netwerk rondom armoedebestrijding te activeren. De regisseurs gaan daarom door met het initiëren en ondersteunen van initiatieven.

3.1.3 Communicatie

De regelingen en projecten rondom armoede moeten goed onder de aandacht worden gebracht van de doelgroep, professionele hulpverleners, vrijwilligers en ketenpartners. We kunnen nog zoveel initiatieven hebben, maar als ze niet gevonden worden dragen ze niet bij aan onze doelstellingen.

Doel

Het doel van betere communicatie is het constant onder de aandacht brengen en vindbaar maken van bestaande en nieuwe regelingen. Zowel rechtstreeks bij de doelgroep, als bij hun sociale omgeving en door het activeren van het netwerk van hulpverleners en vrijwilligers. Daardoor willen we de benutting van initiatieven verbeteren, zodat ze bij kunnen dragen aan armoedebestrijding en -preventie.

In de praktijk

De nieuwsbrief *Samenlevend Nederweert* wordt 4 keer per jaar gemaakt sinds mei 2018 en verzonden aan de doelgroep van het Aanvalsplan. De nieuwsbrief bevat nuttige informatie over regelingen, voorzieningen en ontwikkelingen in de breedte van het sociale domein. Een digitale editie van de nieuwsbrief wordt verspreid onder ketenpartners en vrijwilligersorganisaties.

In de Week van het Geld 2019 is de *Geldkrant*, een uitgave van het Nibud in samenwerking met de gemeente Nederweert, uitgebracht. Een krant met als doel mensen te helpen grip op geld te krijgen, houden en verstevigen en waarin een bundeling van lokale en landelijke regelingen onder de aandacht wordt gebracht. Met praktische tips die mensen moeten uitdagen met hun financiën aan de slag te gaan. En wanneer dat niet voldoende lukt, hulp erbij te zoeken.

Daarnaast gebruiken we onze sociale mediakanalen zoals Facebook om te informeren over regelingen, om succesverhalen te delen, en maatschappelijke initiatieven onder de aandacht te brengen die bijdragen aan het verlagen van de drempel. Dat doen we zowel via de gemeentelijke Facebookpagina (3240 volgers) als via de Facebookpagina van de regisseurs leefbaarheid (1200 volgers).

In oktober en november 2020 is de informatievoorziening op de gemeentelijke website verbeterd. Samen met de nieuwe website zijn alle teksten die het armoedebeleid raken tegen het licht gehouden en is een duidelijker overzicht gecreëerd van de beschikbare

informatie. Door de verbeterde zoekfunctie op de nieuwe website zijn de initiatieven daarnaast beter vindbaar.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- De nieuwsbrief *Samenlevend Nederweert* blijven we maken.
- We zetten in op actuele, duidelijke informatie via de website.
- We onderzoeken een nieuwe editie van *Geldkrant*.

3.1.4 Aandacht voor werkenden en zelfstandigen (o.a. agrariërs)

Het is misschien moeilijk voor te stellen dat armoede ook veel voorkomt onder mensen met een betaalde baan en zelfstandigen. Volgens de meest recente cijfers blijkt dat landelijk 2% van de werknemers en 10% van de zelfstandigen een inkomen heeft onder het niet-veel-maar-toereikend-budget.⁴

Doel

In Nederweert hebben onder zelfstandigen ook met name agrariërs het de afgelopen jaren vaak niet gemakkelijk gehad. Door allerlei ontwikkelingen zoals de stikstofproblematiek, droge zomers en natuurlijk de corona-crisis, ontstaan prangende problemen. We willen zicht krijgen op deze en andere beroepsgroepen en duidelijk maken wat het hulpaanbod is. Daarnaast willen we graag dat werkgevers het onderwerp armoede bespreekbaar maken met werknemers als daartoe signalen zijn.

In de praktijk

De praktijk is echter weerbarstig. In Nederweert staat de mentaliteit van 'zelf de boontjes doppen' hoog in het vaandel, waardoor deze verborgen armoede lastig te signaleren is. We moeten dus vooral outreachend te werk gaan. Er is samenwerking tussen de regisseur buitengebied en het sociaal domein bij casuïstiek waar zorgen zijn ontstaan. Ook zijn de contacten met Boeren van Nederweert aangehaald.

De gemeente gaat samen met de provincie een ondersteuningsteam vormen dat potentieel stoppende agrariërs gaan benaderen, begeleiden en ondersteunen om deze stoppende ondernemers een toekomst perspectief te bieden. Daarvoor gaan we gebruik maken van een 'toolkit' die allerlei praktische handvaten bevat rondom stoppen met een bedrijf – maar zeker ook om het wegvallen van de primaire inkomstenbron en mogelijke gevolgen bespreekbaar te maken.

Om armoede onder werknemers bespreekbaar te maken, hebben we in samenwerking met de gemeente Weert, de Rabobank en maatschappelijke partners, de *Moedige Dialoog Weerterland* opgericht. De *Moedige Dialoog* heeft als doel om werkgevers bewust te maken van signalen die kunnen wijzen op armoede onder hun werknemers. Dat is belangrijk, want

⁴ CBS 2017

62% van de werkgevers heeft medewerkers met geldzorgen.⁵ Zo'n medewerker leidt gemiddeld tot extra kosten van € 13.000 per jaar: men is vaker ziek, minder productief, maakt meer fouten en/of gevoelig voor fraude. Door het herkennen van signalen (loonbeslag, een verzoek extra uren, voorschot of een lening) en doorverwijzing naar de juiste instanties kan het probleem tijdig aangepakt worden.

In het voorjaar van 2020 hebben we de gemeente Nederweert aangesloten bij *155 Help een Bedrijf*. Ondernemers krijgen hier gratis en persoonlijk advies over van welke gemeentelijke en landelijke regelingen gebruik kan worden gemaakt. In de corona-crisis hebben veel Nederweertse ondernemers 155 weten te vinden.

In de tweede helft 2020 is in arbeidsmarkt-regio verband, mede in verband met de corona-crisis, een regionale post-corona aanpak en een daarbij behorende *Doe Agenda* opgesteld. De *Doe Agenda* heeft een duidelijke link met het lokale armoede- en minimabeleid, omdat deze concrete acties benoemt die gaan over de aanpak van schulden en armoede, veroorzaakt door de corona-crisis.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We blijven de (corona-)ontwikkelingen dan ook nauwlettend volgen en acteren waar nodig om zelfstandigen, werkgevers en werknemers te bereiken.
- De agrariërs willen we op een alternatieve manier benaderen.
- We onderzoeken welke doelgroepen ook meer aandacht zouden moeten krijgen.

⁵ Personeel met schulden, Nibud 2017

3.2 Versterken zelfredzaamheid & participatie

Belangrijk in de strijd tegen armoede is het versterken van de zelfredzaamheid van individuen en van kernen. Mensen kunnen bijvoorbeeld ook geholpen zijn als ze met ondersteuning, of dit nu met administratie, opvoeding of psychisch welzijn te maken heeft, op den duur geen hulp meer nodig hebben. Of dat ze hun netwerk weten te benutten van familie, vrienden, burens, collega's of lokale burgerinitiatieven. Bestaande en nieuwe burgerinitiatieven kunnen hierbij helpen. Ook (vrijwilligers)werk, sport, cultuur, lees- en schrijfvaardigheid dragen bij aan de individuele zelfredzaamheid en de opbouw van netwerken.

3.2.1 *Meedoenregeling & meedoenpas*

De meedoenregeling en meedoenpas is er sinds januari 2019 voor alle volwassen inwoners van Nederweert met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm.

Doel

Voor mensen met een laag inkomen is het soms niet mogelijk om met de bus te reizen, naar de sportclub te gaan, mee te doen aan een cursus, een bibliotheekabonnement te nemen of naar het theater te gaan. Participatie hieraan heeft positieve effecten op gezondheid, zowel lichamelijk al geestelijk. Het vergroot sociale steun, zingeving en sociale cohesie, en verkleint sociaal isolement. Daarom is het van belang dat ook inwoners met een kleine portemonnee mee kunnen doen in de samenleving. Inwoners die horen tot de doelgroep kunnen een bijdrage aanvragen voor de kosten van sportieve, sociale, culturele of educatieve activiteiten.

Mensen kunnen ook een meedoenpas aanvragen. Dit is een ov-chipkaart van Arriva waarmee een jaar lang gratis reizen kan worden in alle bussen van Arriva binnen de gemeentegrenzen van Nederweert en Weert tijdens de daluren.

In de praktijk

De meedoenregeling is een financiële bijdrage van maximaal € 175,- per jaar, of € 75,- per jaar als men ook gebruik maakt van de meedoenpas. De raad heeft jaarlijks een budget van € 30.000 beschikbaar gesteld voor uitvoering van de meedoenregeling.

In 2019 maakten 140 inwoners gebruik van de meedoenregeling, waarvan 66 ook van de meedoenpas. In 2020 hebben zich tot en met oktober 110 inwoners aangemeld voor gebruik van de meedoenregeling. 53 inwoners maken ook gebruik van de meedoenpas. In het tweede en derde kwartaal van 2020 zijn er substantieel minder verzoeken tot een meedoenbijdrage in natura binnen gekomen dan in het eerste kwartaal; dit is aan de ene kant toe te schrijven aan de corona-crisis, waardoor mensen minder gebruik kunnen maken van bijvoorbeeld sportabonnementen. Anderzijds lag ook in 2019 het zwaartepunt van aanvragen in het eerste kwartaal.

Uit een analyse van Arriva uit de benutting van de meedoenpas blijkt dat het merendeel van de aangevraagde passen (92%) ook daadwerkelijk wordt gebruikt. Het aantal verplaatsingen met de passen neemt toe. Er wordt vooral gereisd op werkdagen, en weinig in het weekend. 45% van de pashouders gebruikt de pas 2-10 dagen per maand, 28% tussen de 10-20 dagen per maand en 22% tussen de 20-40 dagen per maand. Er kan dus gesteld worden dat het gebruik van de passen over het algemeen hoogfrequent is.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- De meedoenregeling- en meedoenpas zetten we door.
- We zetten in op bekendheid en gebruik van de meedoenregeling.

3.2.2 Samenwerking Voedselbank

Naar aanleiding van het Aanvalsplan Armoede hebben we de samenwerking met Stichting Voedselbank Weert geïntensiveerd. Huishoudens zonder eigen vermogen en met een maximaal besteedbaar inkomen van € 225 per maand (vermeerderd met € 90 voor elke huisgenoot zonder eigen inkomen) kunnen aanspraak maken op de Voedselbank.

Doel

De Voedselbank helpt mensen die rond moeten komen van een besteedbaar inkomen onder de armoedegrens in onze gemeente door ze tijdelijk te voorzien van voedselpakketten én voedselverspilling tegen te gaan. Het voedsel wordt opgehaald bij lokale supermarkten en bedrijven, maar de Voedselbank ontvangt ook levensmiddelen van het regionale distributiecentrum, neemt deel aan inzamelingsacties en ontvangt voedsel van betrokken particulieren. Dit voedsel mag niets kosten. Het verworven voedsel wordt tijdelijk opgeslagen en/of direct verwerkt in pakketten die uitgegeven worden. Men kan maximaal drie jaar gebruik maken van de Voedselbank en wordt in deze tijd geholpen om op eigen benen te kunnen staan.

In de praktijk

Eind 2018 is de Voedselbank gestart met een uitgiftepunt in Nederweert. Bij het uitgiftepunt zijn vrijwilligers uit Nederweert actief. Een vrijwilliger maakt op vrijdagmorgen de pakketten (in Weert) en vervolgens worden de pakketten met een koelbus naar Nederweert gebracht. Op het uitgiftepunt zijn dan twee andere vrijwilligers die de pakketten definitief samenstellen (diepvriesproducten worden apart verpakt) en aan de gezinnen uitreiken. Er zijn enkele gezinnen die, vanwege de uitgebreidere ruimere, naar Weert komen om hun pakket op te halen.

In 2020 heeft de Voedselbank een nieuw uitgiftepunt in Nederweert betrokken. Daarnaast hebben ze aandacht gevraagd voor het bereik; er maken zo'n 15 gezinnen in Nederweert structureel gebruik van de Voedselbank, waar de verwachting is dat er nog veel gezinnen 'onder de radar' blijven. We hebben daarom in de Voedselbank opnieuw onder de aandacht

gebracht bij (gemeentelijke) consultants, schuldhulpverlening, de sociale raadslieden en de thuisadministratie.

De Voedselbank heeft in het derde kwartaal bij ons aangegeven problemen te ervaren door de corona-crisis. Mede doordat supermarkten zelf voedselverspilling tegengaan door producten die tegen de houdbaarheidsdatum aanzitten af te prijzen, doneren zij geen of minder voedsel meer. Waar zij in het verleden goede pakketten konden vullen, hebben zij in september pakketten moeten uitreiken zonder vlees, weinig brood en nauwelijks groente en fruit. Hiertoe werden zij soms genoodzaakt om – tegen hun doelstelling in – levensmiddelen te moeten inkopen. Ook de transportkosten worden hoger omdat de chauffeurs vaker, bij kleinere partijen, en over grotere afstanden producten op moeten halen. De gemeente heeft naar aanleiding van dat signaal een extra bedrag aan subsidie verstrekt, betaald uit het armoedebudget.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We blijven ons inzetten om gezinnen die onder de radar blijven te vinden. De VoorzieningenWijzer kan daarbij helpen.
- De waarderingssubsidie aan de Voedselbank is vanaf 2021 structureel verhoogd.

3.2.3 Met een ontbijt naar school

In oktober 2018 is het jeugdontbijt in Nederweert en Weert gestart. Stichting Nationaal Jeugdontbijt verspreidt wekelijks ontbijtboxen onder gezinnen waarvan de ouders het niet lukt de kinderen een ontbijt te geven.

Doel

Ontbijt is de belangrijkste maaltijd van de dag. Ontbijten bevordert prestaties en concentratie gedurende de dag. Helaas heeft niet ieder kind de mogelijkheid te ontbijten. Daar wil de gemeente verandering in brengen met het verstrekken van een jeugdontbijt. Daarvoor is de samenwerking gezocht met Stichting Nationaal Jeugdontbijt. De ontbijtboxen met 7 ontbijten worden één keer per week bezorgd door 'Kansrijk in de Wijk'.

Het ontbijt is bedoeld voor kinderen van wie de ouders het niet lukt om dagelijks de kinderen een ontbijt te geven en waarbij méér speelt dan geldproblemen alleen, zoals opvoedproblemen, gebrek aan structuur en/of psychische problemen. Kan een ouder zelf voor een ontbijt zorgen? Dan is het jeugdontbijt niet voor deze kinderen bedoeld.

In de praktijk

Op dit moment maken 57 kinderen gebruik van het jeugdontbijt. In 2019 hebben we een forse toename gezien in het gebruik (van 10 in begin 2019 naar 42 kinderen), het aantal is in 2020 verder gegroeid. We concluderen dus dat men de voorziening weet te vinden.

Er zijn echter een aantal kanttekeningen te maken. Stichting Nationaal Jeugdontbijt verzorgt alles vanaf de aanmelding zelf. Aanmelden is eenvoudig; het invullen van een aanvraagformulier op de website van het Jeugdontbijt is voldoende, waarbij het aantal

kinderen ingegeven kan worden. Men doet geen controle op inkomen en een andere aanwezige problematiek. Er is géén maximale termijn, eenmaal aangevraagd loopt het ontbijt in principe jarenlang door. In begin 2020 hebben we daarom een maximum aantal deelnemers ingesteld, en het Nationaal Jeugdontbijt gevraagd kritisch te blijven op binnengekregen aanmeldingen.

Aangezien het jeugdontbijt een dure voorziening is, is het belangrijk ervoor te zorgen dat de voorziening op de juiste manier wordt gebruikt.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We bezien of en hoe we een jeugdontbijt willen blijven bieden in 2021, waarbij we als het doorgang vindt zullen moeten borgen dat het ontbijt alleen gebruikt wordt door hen die tot de doelgroep behoren.

3.2.4 Een goede zorgverzekering voor minima

De gemeente biedt samen met zorgverzekeraar CZ een collectieve zorgverzekering aan. Daarnaast vergoeden we de kosten van een aanvullende verzekering via de bijzondere bijstand. Tenslotte verwijzen we mensen samen met onze partners naar een passende zorgverzekering.

Doel

Iedereen heeft een zorgverzekering nodig. Er zijn veel verzekeraars en nog meer keuzes. Door het aanbieden van een collectieve zorgverzekering én keuzevrijheid door middel van een vrij te kiezen aanvullende verzekering, voorkomen we dat mensen onderverzekerd (met mogelijk grote financiële gevolgen van dien) of oververzekerd (met te hoge maandlasten) zijn.

In de praktijk

In samenwerking met CZ en Gezond Verzekerd kan elke inwoner van Nederweert met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm, kiezen uit alle basis- en aanvullende verzekeringen van CZ. De collectieve korting op de *basis*verzekeringen zijn per 2020 vervallen. Op de *aanvullende* verzekering ontvangen verzekerden 5% korting (vóór 2020 was dat 6%). Het gebruik van de collectieve zorgverzekering neemt daardoor wat af.

In het 'overstap-seizoen' 2019 zijn we begonnen met het aanbieden van de *Poliswijzer Nederweert*. De *Poliswijzer* is een objectieve vergelijkingswebsite die enkel de polissen laat zien die we als gemeente kwalitatief goed vinden – met zorg in de buurt en geen hoog eigen risico. Omdat iedereen andere zorgbehoeften heeft, biedt een collectieve verzekering al snel een te uitgebreide dekking. In de *Poliswijzer* geef je je persoonlijke situatie in (hoeveel maak je gebruik van fysiotherapie, heb je een kunstgebit e.d.), waarna de meest passende zorgverzekeraars in jouw situatie verschijnen. Daarbij wordt óók het aanbod van de collectieve zorgverzekering met CZ meegenomen.

	<i>Poliswijzer Nederweert</i>
aantal unieke bezoekers	517
aantal gemaakte vergelijkingen	896
gemiddelde tijd per vergelijking	4:49 minuten
aantal overstappers	51

Tabel 2 Aantallen Poliswijzer 2019

Alle minima zijn via een brief gewezen op de *Poliswijzer*, die in principe door iedereen zelf te bezoeken is. Een nieuwe zorgverzekering kiezen is eenvoudig. Omdat overstappen van zorgverzekeraar soms spannend kan zijn, hebben de sociale raadslieden spreekuren gehouden voor mensen die vragen hadden bij het gebruik van de *Poliswijzer*. Ondanks een beperkte tijdspanne zijn in 2019 51 mensen overgestapt.

De *VoorzieningenWijzer*, die sinds medio 2020 wordt aangeboden, biedt ook een mogelijkheid tot het zoeken van een passende zorgverzekering. Daarbij kan zelfs het medicijngebruik worden ingegeven. Mensen kunnen dit echter (nog) niet zelf doen, en hebben hier de hulp van de sociale raadslieden bij nodig.

De gemeente biedt daarnaast de mogelijkheid om voor de kosten van een aanvullende zorgverzekering een bedrag van maximaal € 24,00 per maand bijzondere bijstand aan te vragen. Inwoners die aanvullend verzekerd zijn en een inkomen hebben dat lager is dan 120% van de bijstandsnorm (was 110%, is verruimd in 2019), kunnen een tegemoetkoming krijgen, onafhankelijk van de zorgverzekeraar. Voor dit maximale bedrag is het goed mogelijk een aanvullende verzekering af te sluiten, voor bijvoorbeeld tandartsbezoek of fysiotherapie. Dit Nederweeter beleid rond bijzondere bijstand komt ook uitgebreid terug in de *Poliswijzer*.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- Het is belangrijk dat we als gemeente de minima wijzen op passende zorgverzekeringen wanneer men niet langer collectief verzekerd wil zijn.
- Er zijn ook mensen die willen blijven bij het vertrouwde of vanwege bijvoorbeeld een betalingsachterstand niet uit de collectieve zorgverzekering kunnen stappen. We blijven als gemeente daarom de collectieve verzekering vooralsnog wel aanbieden

3.3 Creëren van gelijke kansen voor alle kinderen

Het versterken van kinderen en jongeren is een belangrijk doel waar in het Aanvalsplan Armoede aandacht voor is gevraagd. Het is ook één van de speerpunten in het regionaal beleidsplan sociaal domein. Alle kinderen verdienen dezelfde kansen op ontwikkeling. Ze zijn zelf niet verantwoordelijk voor de situatie waarin ze opgroeien. Investeren in kinderen heeft niet alleen op de korte termijn effect, maar ook op de lange termijn.

3.3.1 *Verbinding onderwijs*

Alle kinderen in Nederland moeten kunnen meedoen, ook kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen. Alle kinderen verdienen dezelfde kansen op ontwikkeling en de mogelijkheid om talenten te ontdekken. Investeren in kinderen heeft niet alleen op de korte termijn effect, maar ook op de lange termijn.

Doel

Kinderen die opgroeien in een gezin dat het financieel niet breed heeft hebben niet alleen materieel minder mogelijkheden maar de stress die armoede en schulden met zich mee brengen heeft op ouders en kinderen een negatief effect. Het is dus van belang om deze groep niet alleen te ondersteunen in materiele zin maar ook in te zetten op het voorkomen van financiële problematiek en op financiële educatie en talentontwikkeling.

In de praktijk

Het onderwijs is een belangrijke partner. Er komt veel op de bordjes van de basisscholen en het Citaverde College. Ook het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) speelt een belangrijke rol. De samenwerking tussen de scholen en het CJG is goed en de lijnen zijn kort. Als gemeente investeren we in goede onderlinge communicatie en brengen partners waar nodig bij elkaar.

In de corona-crisis hebben we de scholen gewezen op de mogelijkheden die er waren om onderwijs op afstand te bieden. Zo was er een fonds beschikbaar om leermiddelen als laptops uit aan te schaffen wanneer een school deze onvoldoende had. Van dit fonds is ook gebruik gemaakt. Ook Stichting Leergeld heeft naar aanleiding hiervan meer aanvragen voor laptops gekregen vanuit scholen. Daardoor zijn ook kinderen die thuis geen tablet of laptop beschikbaar hadden voor digitaal onderwijs, van een laptop voorzien.

In 2019 is een samenwerking ontstaan tussen de sociale raadslieden en basisschool De Bongerd. De raadslieden hebben spreekuur gehouden bij de basisschool. Een mooie verbinding die kansen biedt als het gaat om preventie bij gezinnen met kinderen.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- De samenwerking met het onderwijs gaan we nog verder intensiveren.
- We onderzoeken welke projecten we kunnen omarmen om het onderwerp onder kinderen bespreekbaar te maken.

3.3.2 Kledingdagen

Sinds het najaar van 2018 organiseren we samen met de gemeente Weert de 'kledingdagen'. Ook Nederweeter ondernemers en vrijwilligers zetten zich in voor dit initiatief.

Doel

Het doel van de kledingdagen is dat kinderen met een eigen budget, nieuwe kleding en schoenen uit kunnen zoeken bij lokale ondernemers. Die zorgen voor een uitgebreid aanbod aan kleding die in de mode is. Waar de een kiest voor zoveel mogelijk nieuwe kleding, kiest de ander juist voor een bepaald merk waar hij of zij op school eens mee opvalt. Zo zetten we kinderen in hun kracht en zijn ze – ook op school – net als de rest.

In de praktijk

De kledingdag wordt tweemaal per jaar georganiseerd, in april en oktober. De ondernemers bieden tijdens deze kledingdagen hun producten aan door middel van een kledingmarkt met een divers aanbod in nieuwe kleding en schoenen uit hun actuele collecties. Bij binnenkomst krijgen de gezinnen die in aanmerking komen een zakje met munten per kind. Deze munten kunnen zij naar eigen keuze inleveren bij de kraampjes van de winkels. In de kledingdagen van oktober hebben kinderen een hoger budget dan in het voorjaar, omdat winterkleding en winterschoenen duurder zijn.

Gezinnen met kinderen en een bijstandsuitkering worden automatisch uitgenodigd voor de kledingdagen. Het bereik is groot onder deze doelgroep, bijna iedereen komt op de dag af. De waardering voor het initiatief is voor het grootste gedeelte erg positief. Tijdens de dagen zijn ook de maatschappelijke partners, zoals het AMW-ML en CJG, aanwezig om met mensen in gesprek te gaan.

In april 2020 heeft vanwege de corona-crisis de kledingdag op het laatste moment geen doorgang kunnen vinden. Er is nagedacht over alternatieven maar die bleken, in verband met de steeds strenger wordende maatregelen vóór de zomer, allen niet haalbaar. Vandaar dat voor de kledingdag van oktober 2020 een ruimer budget per kind beschikbaar is gesteld.

In oktober 2020 werden de maatregelen echter opnieuw aangescherpt en zelfs met vergrootte winkelruimtes bleek het organiseren van de kledingdag, vanwege de maximale groepsgrootten, niet mogelijk. Vandaar dat de kleding-'dag' verspreid is over enkele weken in oktober en november. De munten zijn per post verstuurd. Zo hebben we, ondanks de beperkingen die de corona-crisis met zich meebracht, toch de kinderen kunnen voorzien van nieuwe kleding. Bijkomend voordeel is dat ook de lokale ondernemers meer aanloop hebben gehad in deze vreemde tijd.

	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Besteed budget</i>
oktober 2018	139 kinderen	€ 18.292
april 2019	140 kinderen	€ 10.153
oktober 2019	146 kinderen	€ 18.849
april 2020	nvt	nvt
oktober 2020	125 kinderen	± € 25.000

Tabel 3 Aantal Nederweerder deelnemers kledingdagen

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We willen de kledingdagen de komende jaren continueren. Het Rijk stelt jaarlijks geld beschikbaar om armoede onder kinderen aan te pakken en te verzachten in de vorm van de Klijsma-gelden. O.a. de kledingdagen worden daarvan betaald.

3.3.3 Zomerpakket

Veel gezinnen kunnen om financiële redenen niet op vakantie, of een uitje maken is minder vanzelfsprekend. Om in de zomervakantie een aantal leuke activiteiten te kunnen doen, heeft de gemeente Nederweert in samenwerking met Weert in de zomer van 2020 een zomerpakket aangeboden. Het zomerpakket is een op maat afgestemd pakket met vrijkaartjes en leuke ideeën voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.

Doel

Om in de zomervakantie geen activiteiten met het gezin te kunnen ondernemen vanwege financiële redenen, is erg vervelend voor ouders en kinderen. We willen dat deze gezinnen in het kader van positieve gezondheid hier even niet bij stil hoeven te staan en gezellig met het hele gezin erop uit kunnen.

In de praktijk

Mensen hebben kunnen kiezen uit verschillende activiteiten, zoals zwemmen en andere sportieve activiteiten, museumbezoek, een middagje bowlen of naar de bioscoop. Voor de jongste gezinnen was er een aanbod met speurtochten en een speeltuin. De arrangementen zijn in samenwerking met lokale ondernemers uit Nederweert en Weert samengesteld. De ondernemers hebben daarbij ook een duid in het zakje gedaan en hun activiteiten voor deze doelgroep met korting aangeboden. Elk gezin mocht gratis een tweetal activiteiten uitkiezen voor het hele gezin en kreeg daarnaast ook muntjes om met z'n allen een ijsje te gaan eten. Voor de eerste editie hebben zich 134 deelnemers (30 gezinnen) gemeld.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We willen het zomerpakket volgend jaar opnieuw aanbieden en bekijken samen met lokale ondernemers of we het aanbod kunnen verbreden.

3.3.4 Kindpakket

We hebben alle bovenstaande regelingen voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen in de gemeente Nederweert gebundeld in het kindpakket. Denk aan ons eigen aanbod zoals de kledingdagen en het zomerpakket, maar ook de voorzieningen die Stichting Leergeld Weert e.o., Jeugdfonds Sport Limburg, Jeugdfonds Cultuur Limburg, het Nationaal Fonds Kinderhulp, Stichting Jarige Job, het Nationaal Jeugdontbijt en de Kledingbank Limburg.

Doel

Door alle voorzieningen te bundelen in het kindpakket, maken we overzichtelijker wat er allemaal is. We hopen dat op die manier meer mensen de voorzieningen weten te vinden. (Ouders van) kinderen, maar ook professionals uit bijvoorbeeld het onderwijs.

In de praktijk

Het 'kindpakket' wordt als zodanig gecommuniceerd in de Geldkrant, op de website van de gemeente en in de VoorzieningenWijzer.

Er is in 2019 een nieuw gezamenlijke uitvoeringsovereenkomst getekend met stichting Leergeld, Jeugdfonds Sporten Jeugdfonds Cultuur. Afgesproken is o.a. dat Leergeld de loketfunctie van alle fondsen vervult. Dat voorkomt dat mensen met allerlei intermediairs in gesprek moeten. De inkomensgrens is omhoog gegaan naar 130% van de bijstandsnorm en ook de leeftijd is omhoog gegaan naar t/m 18 (i.p.v. tot 18). Ook hebben we voor Nederweert bepaald dat zwemles een basisvoorziening is en worden kinderen in staat gesteld om naast het diplomazwemmen nog een 2^e sport te beoefenen.

In 2019 heeft Leergeld 106 kinderen geholpen. Dat is een nagenoeg gelijk aantal dan in 2018. Het aantal zwemlessen is fors toegenomen, wat tevens de grootste kostenpost is.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- De bundeling binnen het Kindpakket wordt gecontinueerd.
- We blijven met elkaar in gesprek over wat de gemeente graag wil aanbieden, en wat behapbaar is voor Stichting Leergeld en de fondsen om te leveren.

3.3.5 Talentontwikkeling

Elk kind moet de mogelijkheid krijgen om zijn talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen. Ook jeugdigen en jongeren die in armoedige omstandigheden leven, moeten de kans krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Met de regelingen in het kindpakket proberen we het mogelijk te maken dat ieder kind mee kan doen en kan ontdekken waar hij blij van wordt en welk talent hij of zij heeft.

Doel

Om bijzonder talent tot ontwikkeling te laten komen is soms een hogere bijdrage nodig dan de maximale bijdrage van het Jeugdfonds Sport Limburg van € 225,- of het Jeugdfonds

Cultuur Limburg van € 425,-. We willen dit niet stagneren en deze talentontwikkeling juist faciliteren.

In de praktijk

Het Nationaal Fonds Kinderhulp kan maatwerk bieden en een hogere bijdrage doen wanneer de maximale bijdragen van het Jeugdfonds Sport of het Jeugdfonds Cultuur niet toereikend blijken te zijn. Daarvoor wordt ook in overleg gegaan met wat bijvoorbeeld een sportvereniging kan betekenen. Voor deze fondsen bemiddelt de Leergeld Weert e.o. in de ondersteuningsmogelijkheden. Op specifieke hulpvragen wordt door Leergeld regelmatig een beroep gedaan op het Nationaal Fonds Kinderhulp.

Met betrekking tot de vraag welke definitie wordt gehanteerd voor talenten en talentontwikkeling wordt voor sporttalenten aansluiting gezocht bij de definities van Topsport Limburg en voor cultuur bij de definities van de muziekschool en het conservatorium.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- De samenwerkingsovereenkomst blijven hetzelfde; Stichting Leergeld zal een aanvraag blijven doen als kinderen dit nodig hebben om hun talenten optimaal te ontplooien. Op die manier zetten we de ontwikkeling van kinderen centraal.

3.4 Schuldenproblematiek voorkomen en bestrijden

Het voorkomen van schulden is belangrijk om te voorkomen dat mensen financiële problemen krijgen en belemmerd worden in hun maatschappelijke participatie. We willen laagdrempelige en betrouwbare informatie en advies geven. Daarvoor werken we samen met allerlei maatschappelijke partners.

3.4.1 **Sociaal Raadsliedenwerk**

In samenwerking met Algemeen Maatschappelijk Werk Midden-Limburg is in november 2018 het Sociaal Raadsliedenwerk gestart in Nederweert. De sociale raadslieden houden wekelijks meerdere spreekuren voor mensen die vragen hebben over financiën, huisvesting en andere problemen. De hulp is kosteloos.

Doel

Sociaal raadslieden geven informatie en advies en concrete hulp bij vragen en problemen op het gebied van sociale zekerheid, belastingen, huisvesting, arbeidsrecht, familierecht, onderwijs en maatschappelijke voorzieningen. Het sociaal raadsliedenwerk is vooral bedoeld als laagdrempelige toegang voor personen met weinig opleiding, een laag inkomen en/of een beperkte zelfredzaamheid tot gemeentelijke en landelijke voorzieningen.

In de praktijk

De sociale raadslieden van Nederweert positioneren zich steeds duidelijker in het maatschappelijk werkveld. Ze spelen een belangrijke rol in het kader van vroegsignalering en zijn de toegang voor mensen die niet naar gemeente gaan. Ook verwijzen we vanuit de gemeente regelmatig door; zowel de Adviseurs Sociaal Domein als schuldhulpverlening. We zetten de sociale raadslieden in bij projecten zoals de VoorzieningenWijzer en Poliswijzer. Door hun goede kennis van gemeentelijke minimaregelingen en landelijke toeslagen, zijn ze de spil in het web en kunnen mensen op allerlei vlakken van advies voorzien. Ze zijn als het ware de lijm tussen alle verschillende regelingen en initiatieven.

	% hulpvragen
Financiën	39%
Maatschappelijke organisaties	28%
Juridische kwesties	11%
Huisvesting	7,5%
Administratie	7%
Familierelatie	2%

Tabel 4 Categorie hulpvragen bij het inloopsprek uur 2019

De inloopsprekuren werden in de loop van 2019 en begin 2020 dan ook steeds beter bezocht. De inwoners van Nederweert lijken de Sociale Raadslieden steeds beter te vinden. In 2019 meldden zich 200 inwoners met 335 verschillende hulpvragen. Het merendeel van de vragen gaat over financiën. Daaronder vallen bijvoorbeeld vragen over gemeentelijke minimaregelingen en landelijke toeslagen. Inwoners hebben vaak meer hulpvragen op verschillende terreinen.

De sociale raadslieden zijn in augustus 2019 gestart met de pilot op basisschool De Bongerd. Helaas was de animo niet heel groot, uit de evaluatie blijkt dat er bij de ouders wel behoefte is aan een spreekuur, maar dat er mogelijk een drempel of schaamte is. Wel kwam er een kruisbestuiving op gang; leerkrachten wezen ouders op de sociale raadslieden en stellen incidenteel zelf vragen. Voor zowel de sociale raadslieden als de school een reden om het project op een andere manier voort te zetten – er is afgesproken om aan te sluiten bij de koffie-uurtjes op school, aandacht voor de sociale raadslieden te besteden bij de open dag en de frequentie van het spreekuur te veranderen naar één keer per maand.

Eind 2019 hebben de sociale raadslieden in alle kernen speciale spreekuren gehouden voor mensen die overwogen over te stappen via de *Poliswijzer*.

In januari 2020 hebben de sociale raadslieden in samenwerking met de bibliotheek de informatieavond 'Laat ik geld liggen' georganiseerd. De opkomst was met 23 deelnemers erg goed, en de avond is door de aanwezigen beoordeeld met een 9.

Sinds het voorjaar van 2020 zijn de sociale raadslieden opgeleid in gebruik van de *VoorzieningenWijzer*, daarover meer in de volgende paragraaf.

AMW-ML heeft afspraken gemaakt met Vluchtelingenwerk rondom de overdracht van statushouders naar de sociale raadslieden, zodat zij de weg weten te vinden naar de spreekuren als Vluchtelingenwerk afsluit. De verwijzingen zijn goed op gang gekomen en deze inwoners hebben ook daarna nog de sociale raadslieden steeds weer weten te vinden. Ook is een samenwerking tot stand gekomen tussen de raadslieden en LINK (Leer Iedereen Nederweert Kennen – een project om statushouders te verbinden aan inwoners van Nederweert en initiators van o.a. het taalcafé). Tenslotte profileren ze zich onder mantelzorgers bij Land van Horne.

Helaas is de corona-pandemie een flinke 'spaak in het wiel' gebleken voor de activiteiten. De inloopsprekuren konden in eerste instantie helemaal geen doorgang vinden en vrije inloop is ook eind 2020 nog niet mogelijk. De sociale raadslieden werken noodgedwongen alleen op afspraak. Het 'laagdrempelige' wat de sociale raadslieden willen zijn is momenteel dus niet mogelijk. Dat uit zich in de cijfers; waar in het eerste kwartaal het aantal hulpvragen nog redelijk op peil bleef, beperkte het tweede kwartaal zich tot slechts 5 hulpvragen. In het derde kwartaal is het aantal vragen weer wat toegenomen tot 35. Ook de geplande nadere samenwerking met De Bongerd is uitgesteld tot 2021.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We zetten de inzet van sociale raadslieden door in 2021.
- De verwachting is dat ná de corona-pandemie, het aantal vragen sterk zal toenemen vanwege de verwachte economische situatie.

3.4.2 De VoorzieningenWijzer

De *VoorzieningenWijzer* ondersteunt inwoners met een laag inkomen bij het maken van bewuste keuzes en het beter benutten van beschikbare voorzieningen. Het gaat om een applicatie die inwoner samen met de sociale raadslieden invult. De situatie van de inwoner wordt inzichtelijk gemaakt en er wordt geanalyseerd welke financiële verbeterlagen er mogelijk zijn. De Voorzieningenwijzer kan aanzienlijke financiële voordelen opleveren en de risico's van betalingsachterstanden en schulden verminderen.

Doel

Door de inzet van de *VoorzieningenWijzer* realiseren we een langdurige inkomensverbetering vanuit bestaande (landelijke en lokale) regelingen. Dat heeft een verhoging van de kwaliteit van leven tot gevolg, en leidt op de lange termijn op een besparing op maatschappelijke kosten die voortvloeien uit armoede- en schuldenproblematiek.

De *VoorzieningenWijzer* zet het in op het voorkomen van financiële nood doordat mensen meer gebruik maken van de bestaande voorzieningen (preventie). Tijdens het huisbezoek komen veel (financiële) onderwerpen aan bod, waardoor achterstanden zichtbaar worden (vroegsignalering en bestrijding).

In de praktijk

In juli 2020 zijn de sociale raadslieden gestart met het gebruik van de *VoorzieningenWijzer*. De *VoorzieningenWijzer* geeft bijvoorbeeld een advies over gebruik van (lokale) minimaregelingen, recht op toeslagen en of het zinvol is om aangifte inkomstenbelasting te doen. Gekeken wordt ook wat een passende zorgverzekering en energieleverancier zou zijn. De sociale raadslieden gaan op huisbezoek en bepalen samen met de inwoner waar zijn behoefte ligt.

Door verstandige keuzes ten aanzien van beschikbare voorzieningen verkleinen we risico's en zorgen we dat mensen hun basis op orde krijgen. Daarbij is het te behalen voordeel gemiddeld bijna € 500,- per huishouden per jaar, zo blijkt uit onderzoek van de *VoorzieningenWijzer*. In de Limburgse gemeentes waar een pilot heeft plaatsgevonden blijkt eenzelfde beeld. De huishoudens die in Nederweert al zijn geholpen met de *VoorzieningenWijzer*, realiseren een gemiddelde besparing van € 305,-.

Inwoners met een laag inkomen kunnen de *VoorzieningenWijzer* op eigen verzoek aanvragen bij de sociale raadslieden. Tijdens de reguliere inloopspreekuren van de sociale raadslieden kan de check pro-actief worden aangeboden. Dat gebeurt ook in het schuldhulpverleningstraject en bij signalen die we ontvangen vanuit vroegsignalering.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- De VoorzieningenWijzer is een belangrijk hulpmiddel als het gaat om vindbaarheid van initiatieven en regelingen. We houden deze applicatie dan ook tenminste tot medio 2024.
- We onderzoeken in welke processen we de VoorzieningenWijzer optimaal in kunnen zetten.

3.4.3 Thuisadministratie

In juli 2020 is Thuisadministratie Weerterland van start gegaan. Vrijwilligers uit Nederweert en Weert helpen mensen bij het in orde brengen van hun administratie.

Doel

Ondersteuning bij thuisadministratie is een belangrijke activiteit bij schulden- en armoedebestrijding. Inzicht in de financiële situatie – zowel in- als uitgaven – is noodzakelijk om schulden doelgericht aan te pakken.

In de praktijk

Vrijwilligers helpen mensen die hun administratie niet goed op orde hebben, of moeite hebben dit zelf te doen. Niet alleen brengen ze weer overzicht in alle papieren, ook leren ze de inwoner vaardigheden aan om de (financiële) thuisadministratie weer zelf te doen. De vrijwilligers doen dit na een verwijzing van de gemeente (bijvoorbeeld de schuldhulpverlening), een hulpverlener of de sociale raadslieden. Maar ook op eigen initiatief van inwoners.

De vrijwilligers zijn ervaren, omdat ze vóór hun werk bij Thuisadministratie Weerterland veelal de thuisadministratie hebben verzorgd bij Stichting VAO, die op 31 december 2019 zijn gestopt met hun activiteiten. Punt Welzijn verzorgt nu de projectcoördinatie, waarmee een stabiele basis wordt gecreëerd. AMW-ML ondersteunt Punt Welzijn op het gebied van scholing van nieuwe vrijwilligers. De trainingen vinden noodgedwongen digitaal plaats, in combinatie met huiswerkopdrachten.

Ondanks de start middenin de corona-pandemie, zijn tot en met oktober 2020 een 7-tal trajecten gestart, waarvan 5 via schuldhulpverlening. Twee mensen hebben zichzelf gemeld. De vrijwilligers zijn druk met deze trajecten en hoewel de eerste bezoeken bij mensen thuis plaatsvonden, is in oktober besloten dat vanwege de aantrekkende pandemie de afspraken alleen op kantoor plaatsvinden. Daar zijn de nodige maatregelen getroffen.

Wat nemen we mee naar een nieuw beleidsplan?

- We blijven samenwerken met Thuisadministratie Weerterland.
- Thuisadministratie Weerterland gaat inzetten op bekendheid en vindbaarheid, door aanwezigheid in open inlopen en de samenwerkingen met hulpverleners en de regisseurs leefbaarheid te intensiveren.

3.4.4 Positieve gezondheid

Uit recent onderzoek naar de effecten van chronische stress blijkt dat mensen niet alleen slechter gaan functioneren doordat hun mentale vermogens als het ware worden gegijzeld en verlamd door de stress, maar ook dat opgroeien in chronische stress ertoe kan leiden dat cognitieve capaciteiten om doelgericht te handelen onvoldoende worden ontwikkeld. Mensen die langdurig met stress te maken hebben bijvoorbeeld door armoede en schulden worden door de stress eigenlijk een slechtere versie van zichzelf.

Samen met onze partners op het gebied van armoedebestrijding zoals het AMW-ML, Werk.kom en de gemeente Weert hebben we een eerste verkenning gedaan naar de methodiek Mobility Mentoring, waarvan stress-sensitieve benadering een onderdeel is. We denken dat een stress-sensitieve van toegevoegde waarde is als het gaat om armoedebestrijding maar ook breder in hulp- en dienstverlening.

In onze stress-sensitieve manier van werken sluiten we aan bij positieve gezondheid. Positieve gezondheid is ook één van de uitgangspunten in het regionale beleidsplan Sociaal Domein. We zijn in de breedte bezig met het toepassen van het gedachtegoed en benadering. En dat delen we zoveel als mogelijk met onze maatschappelijke partners, die ook het gedachtegoed van positieve gezondheid toepassen. Samen zetten we daardoor in op een betekenisvolle invulling van de ondersteuning. Momenteel verkennen we de mogelijkheden tot het toepassen van deze benadering bij de aanpak van armoede.

4. Vervolgaanpak

Met deze evaluatie van het Aanvalsplan Armoede eindigt onze missie niet. Het in stand houden van de ontwikkelde initiatieven is één ding, maar we willen de armoede-problematiek de komende jaren verder aanpakken.

Als vervolg op het Aanvalsplan Armoede zal, aansluitend op voorliggende evaluatie, een nieuw beleidsplan armoede worden opgesteld. Daarin zal er ruimte zijn voor wat we al hebben ontwikkeld, maar ook voor nieuw beleid, nieuwe initiatieven en ideeën van samenwerkingspartners. Het voornemen is om dit nieuwe beleidsplan in de eerste helft van 2021 aan de gemeenteraad voor te leggen.

In de tussentijd werken we door op de wijze die is vastgesteld in het Aanvalsplan Armoede, en de in deze evaluatie aangegeven werkwijze.

Bijlage 1 Overzicht van initiatieven

In de evaluatie wordt een overzicht gegeven van initiatieven die sinds de start van het Aanvalsplan Armoede zijn gestart of verder tot ontwikkeling zijn gekomen. De onderstaande tabel is een totaaloverzicht.

	Initiatief	Resultaat/effect	Doorpakken in 2021 e.v.?
Vroegsignalering en voorkomen van armoede	Convenant Vroegsignalering Huurschulden	Voorkomen dat betalingsproblemen leiden tot uithuisplaatsing	Ja, uitbreiden.
	Ruimte voor (nieuwe) projecten van regisseurs leefbaarheid	Projecten die bijdrage aan welzijn van mensen in armoede en het onderwerp bespreekbaar maken. Signaleren van armoede. Zichtbaarheid van regisseurs.	Ja
	<i>Cursus kleding maken</i>	Mensen kunnen eigen kleding maken en herstellen.	Ja, bij behoefte
	<i>Sinterklaasviering voor minimagezinnen</i>	Voor de jongste kinderen is een bezoek van Sinterklaas een droom die uitkomt	We onderzoeken de mogelijkheden
	<i>Paasontbijt Bosserhof</i>	Zorgboerderij Bosserhof organiseert voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben een paasontbijt	We onderzoeken de mogelijkheden
	<i>D'indj laeft</i>	Mee kunnen doen aan het dorpsfeest, ondanks een smalle beurs	We onderzoeken de mogelijkheden

	<i>Samenwerking Kansrijk in de Wijk</i>	Binnen hun re-integratie worden mensen ingezet zich in te zetten voor mensen in armoede	Ja
	<i>Adoptiefietsenproject</i>	Tweedehands fietsen krijgen een tweede leven bij minimagezinnen.	Ja
	<i>Geef een jas en verwarm een hart!</i>	Saamhorigheidsgevoel in Nederweert – samen zorgen voor mensen die minder te besteden hebben	Ja
	Open Inlopen	Laagdrempelige toegang tot de gemeente en ketenpartners draagt bij aan vroegsignalering.	Ja
	Nieuwsbrief Samenlevend Nederweert	Communicatie en bekendheid over regelingen binnen Wmo- en minimageleid aan de doelgroep en aan maatschappelijke partners	Ja
	Geldkrant	Bekendheid minima-regelingen onder alle inwoners wordt vergroot	Nader te bepalen
	Toolkit stoppende agrariërs	Stappende agrariërs wijzen op regelingen specifiek voor de doelgroep	Ja
	Moedige dialoog Weerterland	Werkgevers zijn bewuster van (de effecten van) geldstress bij werknemers en weten waar hulp te vinden is	Ja, onder een andere naam
	155 Help een Bedrijf	Ondernemers krijgen gratis persoonlijk advies, passend bij hun bedrijf	Ja

	Doe Agenda (post-corona aanpak)	Passende concrete acties om armoede en schulden n.a.v. de corona-pandemie aan te pakken	Ja, via arbeidsmarktregio
Versterken van zelfredzaamheid en participatie	Meedoenregeling	Mensen kunnen meedoen met sociale, culturele of sportieve activiteiten	Ja
	Meedoenpas i.s.m. Arriva	Mensen kunnen meedoen doordat vervoer geen probleem meer vormt	Ja
	Samenwerking Voedselbank	Uitgiftepunt realiseren in Nederweert. Bekendheid Voedselbank onder doelgroep vergroten.	Ja
	Jeugdontbijt	Kinderen gaan met een ontbijt naar school en beginnen zo goed aan de dag.	Nader te bepalen
	Collectieve zorgverzekering i.s.m. CZ	Collectieve korting op de verplichte basisverzekering.	Ja
	Poliswijzer	Overzicht van alle kwalitatieve zorgpolissen, afgestemd op de behoeften van de doelgroep.	Ja
	Aanvullende zorgverzekering via bijzondere bijstand	Bijdrage voor het afsluiten van een aanvullende (tandarts)verzekering, bij een vrij te kiezen zorgverzekering.	Ja
Creëren van gelijke kansen voor alle kinderen	Kledingdagen	Jeugdigen kunnen samen met hun ouders nieuwe kleding uitzoeken bij lokale ondernemers.	Ja

	Zomerpakket	Het mogelijk maken dat minima-gezinnen in de zomervakantie met het hele gezin erop uit kunnen in de regio	Ja
	Kindpakket i.s.m. Leergeld en Jeugdfondsen Sport/Cultuur	Overzicht brengen in beschikbare regelingen voor kinderen via één toegang	Ja
	Talentontwikkeling i.s.m. Nationaal Fonds Kinderhulp	Faciliteren van de ontwikkeling van bijzonder talent	Ja
	Samenwerking en partnerschappen met het onderwijs	Waar we elkaar kunnen vinden, kunnen we elkaar versterken met oog op het welzijn van kinderen	Ja
	Voorlichting aan professionals in onderwijs en kinderopvang	Leerkrachten zijn beter toegerust om armoede te zien en erop te acteren	Ja
	Efteling-uitje i.s.m. Het Vergeten Kind	Kinderen die in een gezin wonen met multiproblematiek, kunnen een dag zorgeloos genieten van de Efteling	Ja
Schuldenproblematiek voorkomen en bestrijden	Cursussen bij AMW-ML	Inwoners krijgen inzicht, steun en handvaten voor alledaagse zaken	Ja
	Sociaal Raadsliedenwerk	Laagdrempelige toegang tot een vraagbaak over regelingen, financiële problemen, juridische zaken e.d.	2021: Ja 2022 e.v.: nader te bepalen
	Voorzieningenwijzer	Inwoners krijgen overzicht in voorzieningen en worden geholpen bij de aanvraag	Ja

	Thuisadministratie	Doelgerichte aanpak van schulden door hulp bij inzicht in in- en uitgaven	Ja
	Aanpak stress-sensitieve benadering	Professionals weten wat armoede met mensen doet, en hoe men hiermee om moet gaan	Ja
	Aanpak positieve gezondheid	Professionals kijken verder dan de hulpvraag en werken aan wat mensen zelf belangrijk vinden	Ja
	Schuldenloket Rechtbank Limburg	Rechtstreekse verwijzing door de rechtbank naar schuldhelpverlening bij mensen met geldzorgen	Nader te bepalen a.d.h.v. uitkomsten pilot
Overige	Maatschappelijke partners en burgers aan elkaar verbinden d.m.v. netwerksessies	Afstemming en samenwerking in de aanpak tegen armoede. Korte lijnen tussen partners en gemeente.	Ja
	Voorlichting door regisseurs leefbaarheid	Kennis bij partners en inwoners vergroten. Zichtbaarheid van regisseurs vergroten.	Ja
	Aandacht laaggeletterden	Aanpakken van laaggeletterdheid draagt bij aan het voorkomen van schulden	Ja, via Aanpak Laaggeletterdheid
	Mondkapjes voor minima	I.s.m. de Krottepooffers zijn uitwasbare mondkapjes aan alle minima verstrekt	N.v.t.